

The Shadow Rising®

New Spring

Око Світу

Велике полювання

Відроджений Дракон

Тінь, що сходить

The Fires of Heaven

Lord of Chaos

A Crown of Swords

The Path of Daggers

Winter's Heart

Crossroads of Twilight

Knife of Dreams

The Gathering Storm

Towers of Midnight

A Memory of Light

Тінь зійде на весь світ і затьмарить усі землі, до
найменшого куточка, і не буде ні Світла, ні безпеки.
І він, хто народиться на світанку, народиться від Діви,
за пророцтвом, простягне свої руки, щоб схопити тінь,
і світ закричить від болю спасіння. Уся Слава Творцеві,
і Світлу, і тому, хто відродиться. Нехай Світло врятує
нас від нього.

З Тлумачень Караетонського циклу.
Серайн дар Шамелл Мотара,
радниця-сестра Комаелл,
Висока королева Джараміду

РОЗДІЛ

1

НАСІННЯ ТІНІ

Обертається Колесо Часу, грядуть і минають Епохи, залишаючи по собі спомини, що стають легендами. Легенди блякнуть у пам'яті й перетворюються на міфи, а коли Епоха, що їх сотворила, повертається знову, про них уже й згадки розвіялися. В одній із таких Епох, яку дехто називає Третьою — в Епосі, яка ще має настати і яка водночас давно проминула, на просторах рівнинах Каралейнського степу здійнявся вітер. Вітер цей не був початком. В обертанні Колеса Часу нема ні початку, ні кінця. Проте одним із нескінченної вервечки початків цей вітер все ж таки був.

Під вранішнім сонцем вітер здіймався на північ та захід, розколюючи безмір трав і поодинокі хащі, проносячись над стрімкою рікою Луан, повз затуплене ікло Драконової гори — легендарної гори, яка височіє над зеленими хвилями пагорбистої рівнини так високо, що хмари огортають її значно нижче від затуманеної вершини. Драконова гора, де завершив свій вік Дракон — а разом з ним, подекують, і Епоха Легенд — і де, згідно з пророцтвом, він відродиться знову. А можливо, що й вже відродився. Вітер дме на північ і захід, через селища Джулд, і Дайрейн, і Аліндейр, де мости, немов кам'яні мережива, перекинулися до Сяйливих Мурів — велетенських білих мурів міста, яке багато хто називає найвеличнішим у світі. Тар Валон. Місто, якого щовечора лише торкається тінь Драконової гори.

По той бік муру будівлі, зведені огірами добрячих дві тисячі років тому, здавалося, проростали прямо із землі або ж були створені вітром і водою, а не збудовані руками, хай навіть й уславлених огірів-каменярів. Одні споруди були подібні на птахів, що розкинули крила в польоті, інші — на

велетенські мушлі з далеких морів. Стрімкі вежі, що звужувалися доверху, мерехтіли брижами чи закручувалися в спіралі; їх з'єднували мости, котрі часто не мали билець, — що висіли у повітрі, простягаючись на сотні футів. Лише ті, хто давно мешкали у Тар Валоні, не витріщалися на все це, як сільські простаки, що ніколи не покидали своїх ферм.

Біла Вежа — найвеличніша з усіх — височіла над містом, виблискуючи на сонці, неначе відполірована кістка. «Колесо Часу обертається довкола Тар Валона, — кажуть містяни, — а Тар Валон обертається довкола Вежі». Це перше, що побачать мандрівники, прямуючи до Тар Валона, ще до того, як їхні коні ступлять на міст, — а капітани річкових суден угледять її, щойно на обрії забовваніє острів: Вежа відблискуватиме промінням, немов маяк. Не дивина, що велетенська площа навколо оточеної стінами території Вежі здавалася меншою, ніж була насправді, маліючи під могутнім поглядом Вежі; люди ж на ній здавалися комашками. Навіть якби Біла Вежа була найменшою у Тар Валоні, уявлення про те, що вона — серцевина могутності Айз Седай, тримало острівне місто у побожному трепеті.

Попри велику кількість людей, площа не була заповнена всуціль. По боках бурхливим потоком тіснився натовп, прямуючи у своїх щоденних справах, але ближче до Вежі потік рідшав, аж поки біля високих білих стін не відкривався голий край бруківки завширшки щонайменше із п'ятдесят кроків. Звісно, в Тар Валоні шанували Айз Седай, і Престол Амерлін панувала у місті, як і серед Айз Седай, — однак майже ніхто не хотів наближатися до осередку їхньої сили ближче, аніж це було б необхідно. Одна справа — пишатися розкішним каміном в залі, але зовсім інша — самому стрибати у вогонь.

Мало хто з людей підходив ближче до просторих сходів, що вели досередини Вежі, до вигадливо різьблених дверей, — таких широких, що крізь них пліч-о-пліч могла б увійти дюжина людей. Двері були відчинені, немовби запрошували увійти. Завжди знаходився хтось, хто потребував допомоги Айз Седай — чи відповіді, котру, на його гадку, могла дати лише Айз Седай; і всі вони прибували і здалеку, і з ближніх країв: з Арафелу, з Гелдану, із Салдеї чи Ілліану. Багато хто справді отримував допомогу чи пораду, — хоча часто не зовсім ту, на котру очікував чи сподівався.

Мін накинула широкий каптур свого плаща, сховавши обличчя в глибині його тіні. Хоча надворі стояла спека, вбрання на ній було достатньо легким, аби не привертати уваги до дівчини, яка вочевидь соромилася. Багато хто ніяковів, коли заходив у Вежу. Дівчина не вирізнялася чимось незвичним. Темне волосся віросло від часів її останнього візиту до Вежі, хоча все ще не сягало плечей, а проста блакитна сукня з вузькими смужками білого мережива з Джерекруз на комірі та манжетах пасувала б

доньці знатного фермера, що святково вирядилася задля Вежі, — як й інші жінки, що крокували широкими сходами. Мін сподівалася, що не надто відрізнятиметься від них. Вона змусила себе припинити витріщатися, як робила досі, щоб зрозуміти, чи поведуться вони якось інакше. *Я зможу*, казала вона собі.

Вона здолала до такої міри довгий шлях, що вже не могла відступити. Сукня вдало маскувала Мін. Всі, хто знав її у Вежі, пам'ятали молоду дівчину з коротким волоссям, що завжди вбиралась у хлопчачий каптан і бриджі й ніколи не носила сукні. Тож це вбрання просто не могло не бути хорошим маскуванням. У неї не було вибору. Справді не було.

Всередині все хололо, що ближче вона підходила до Вежі, — і все міцніше її рука стискала клунок, притулений до грудей. Там лежав її звичний одяг, — міцні чоботи та все інше добро, хіба окрім коня, якого вона залишила в заїзді неподалік від площі. Якщо пощастить, за кілька годин вона знову буде разом зі своїм мерином, — прямуватиме до Острейнського мосту і далі, дорогою на південь.

Насправді Мін не прагнула знов залізити на коня так скоро, — після тижнів, проведених у сідлі без жодного дня відпочинку; однак їй дуже хотілося якнайшвидше облишити це місце. Біла Вежа ніколи не славилася гостинністю, але тепер вона навівувала не менший жах, аніж в'язниця Морока в Шайол Гулі. Затремтівши, дівчина пошкодувала, що взагалі згадала про Морока. *Цікаво: невже Морейн думає, що я поїхала лише на її прохання? Світло, помози мені, — поводжусь, як дурне дівчисько. Через якогось дурного чоловіка!*

Вона важко ступала сходинками — кожна була такою широкою, що доводилося робити два кроки. На відміну від інших, Мін не зупинялася щоразу, щоби шанобливо поглянути на бліде осердя Вежі. Вона просто хотіла довести справу до кінця.

Всередині розташовувався великий круглий передпокій, оточений арками, але прохачі збилися купкою в центрі кімнати, перемішані під пласкою купольною стелею. Долівка зі світлого каменю була зачовгана й відшліфована незчисленною кількістю ніг, що ходили тут упродовж століть. Усі переймалися лише тим, де вони — і заради чого тут опинилися. Фермер з дружиною, вбрані у грубі вовняні одежини, стискаючи мозолясті руки одне одного, терлися плечима об купчиху, вбрану в шовк і оксамит, а покоївка за її спиною стискала невеличку, оздоблену сріблом скриньку, котру, без сумніву, її господиня вручить у дар Вежі. За інших обставин купчиха задерла б носа, побачивши селян, що підступили так близько, та й самі вони напевно вдарили б чолом на знак вибачення — і позадкували б. Але не тут. І не тепер.

Серед прохачів було лише кілька чоловіків, — але це не дивувало Мін. Більшість чоловіків нервували поруч із Айз Седай. Усім добре відомо, що саме чоловіча частина Айз Седай у часи, коли вони ще існували, була винна в Світотроці. Три тисячі років минуло, — а це й досі пам'ятали, хоча час і змінив безліч деталей. Дітей досі лякали розповідями про чоловіків, що направляють Єдину Силу; чоловіків, що приречені збожеволіти через зурочену Мороком *саїдін*, чоловічу половину Істинного Джерела. Ще жаскішими були історії про Льюса Теріна Теламона, Дракона, Льюса Теріна Родичевбивцю, який розпочав Трощу. Направду дорослі теж добряче лякалися цих казок. У пророцтві говорилось, що Дракон відродиться в годину найбільшої потреби роду людського, щоб зійтися в бою з Мороком у Тармон Гай'дон — Останній битві; але це ніяк не впливало на те, як люди сприймали зв'язок між чоловіками та Силою. Усі Айз Седай не оминули б чоловіка, що здатен направляти; із семи Адж Червоні не обмежилися б лише цим.

Усе це не мало жодного значення, коли потрібна була допомога Айз Седай, — однак не так багато чоловіків почувалися б спокійно, якимось чином пов'язавши себе з Айз Седай чи із Силою. Зовсім небагато, — окрім, звісно, Охоронців, кожен з яких перебував у зв'язку з котроюсь Айз Седай; але навряд чи можна вважати Охоронців звичайними чоловіками. Є така приказка: «Чоловік швидше відріже собі руку, щоб позбутися скалки, аніж попросить допомоги в Айз Седай». Жінки вважають це затятою чоловічою дурістю, — але Мін чула, як дехто щиро вважав, що втрата руки — це найліпше рішення.

Їй було цікаво, що ці люди зробили б, якби знали те, що знає вона. Мабуть, порозбігалися б з вереском. А якби вони знали причину її відвідин Вежі, то вона певно не дожила б до моменту, коли її схопила б варта, щоби кинути до в'язниці. У Мін тут були друзі, — але у них не було ні сили, ні влади. Якби її наміри розкрили, то малоімовірно, що вони зуміли б їй допомогти: радше вона б потягла їх із собою на шибеницю чи до ката. Це, звісно — якби вона дожила до вироку; ймовірніше, їй стулили б рот на завжди ще задовго до суду.

Мін відкинула такі думки. *Якщо вже я влізла в це, — то й виберуся. І хай Світло спопелить Ранда аль'Тора за те, що вп्लутав мене в це!*

Троє чи четверо посвячених, одноліток Мін або ж трохи старших, кружляли кімнатою й тихо перемовлялися з прохачами. На них були прості білі сукні без оздоб, із сімома кольоровими смужками на подолі, що позначали кольори різних Адж. Час від часу в передпокої з'являлася послушниця, — молода жінка чи дівчина, вбрана в біле, — щоб запросити когось пройти углиб Вежі. Прохачі завжди слідували за послушницями з дивним виразом: збуреного бажання та водночас — незграбної неохоти.

Мін вчепилася у свій клунок, щойно одна з посвячених зупинилася перед нею.

— Хай Світло зійде на вас, — байдуже мовила жінка з кучерявим волоссям. — Моє ім'я — Фаолін. Чим Вежа може допомогти вам?

Смагляве кругле обличчя Фаолін виражало спокій людини, що виконувала нудну роботу, хоча залюбки зайнялася б чимось іншим. Можливо, навчалася б; Мін небагато знала про посвячених. Навчалася, щоб стати Айз Седай. А втім, важливо лише те, що очі посвяченої не засвідчили впізнання: адже вони вже зустрічалися у Вежі, хоча лише мигцем.

Мін опустила голову із вдаваним зніяковінням. У цьому не було нічого дивного: багато хто з селян справді до кінця не розумів різниці між посвяченими та Айз Седай. Прикриваючи обличчя краєм каптура, вона відвела погляд від Фаолін.

— У мене є питання до Престолу Амерлін, — почала вона, однак затнулася, коли троє Айз Седай увійшли оглянути вестибюль: двоє в одній арці, третя — в іншій.

Посвячені й послушниці присідали в реверансах, коли проходили поблизу Айз Седай, — однак продовжували виконувати свої обов'язки, хіба трохи бадьоріше. Ось і все. Інша справа — прохачі. Здавалося, у них у всіх перехопило подих. Мабуть, їм враз захотілося опинитись подальше від Білої Вежі, від Тар Валона. Перед ними постали троє жінок, чий вік неможливо було визначити, троє жінок на початку свого розквіту, — однак уже зрілих; значно старших, аніж здавалося завдяки їхнім гладеньким щокам. У Вежі, втім, це було нормальним явищем. Плин часу не зачіпав жінок, котрі тривалий час направляли Єдину Силу, — на відміну від усіх інших. У Вежі Айз Седай виказував не золотий Великий Змій, а їхні нев'янучі обличчя.

Натовпом пронеслася хвиля реверансів, і кілька чоловіків рвучко вклонилися. Двоє чи троє з присутніх навіть припали до підлоги. Заможна купчиха здавалася переляканою, а фермерська пара поруч витріщилася на жінок, немов на істот, що постали з легенд. Більшість знали про манери в присутності Айз Седай лише з чуток; навряд чи хтось із присутніх раніше бачив Айз Седай, — хіба що тарвалонці, та й ті не так близько.

Однак Мін затнулася не зовсім через Айз Седай. Інколи, — доволі рідко, — перед нею виникали образи біля людей; аура, що спалахувала й враз зникала. Іноді вона знала їхнє значення. Розуміння приходило нечасто — значно рідше від самих видів — проте в таких випадках вони завжди справджувалися.

На відміну від інших людей, Айз Седай та їхні Охоронці завжди мали образи й ауру; інколи — так багато тих мерехтливих і рухомих картинок, що Мін аж паморочилося. Втім, їхня кількість не допомагала тлумаченню; Мін

так само рідко, як і в усіх інших, знала, що вони означають в Айз Седай. Але цього разу вона зрозуміла більше, аніж бажала, — і її тіло кинуло в дрож.

Струнка жінка з чорним волоссям, що сягало їй до талії, була єдиною, кого Мін впізнала — її звали Ананда; вона була з Жовтої Аджі. Навколо неї хворобливо мерехтів коричневий ореол, зморщений, помережаний прогнилими шкалубинами, що провалювалися й ширшали від гниття. Невисока світловолоса Айз Седай поруч з Анандою належала до Зеленої Аджі, про що свідчила її шаль із зеленими торочками. На мить Білий Пломінь Тар Валона спалахнув на її спині, коли вона озирнулася. А на плечі серед вишитих на шалі виноградної лози та квітучих яблуневих гілок проступив людський череп. Маленький жіночий череп, гладенький і обпалений сонцем. Третя жінка, чарівна й повнотіла, стояла неподалік без шалі — більшість Айз Седай вдягали їх лише на церемонії. Її постава й задерте підборіддя свідчили про силу й гординю. Мін здавалося, що та оглядала холодними блакитними очима прохачів крізь рвану завісу крові, а по її обличчю стікали багряні смуги.

Кров, череп і ореол то блякли в танку образів навколо трьох жінок, то з'являлися, то знову блякли. Прохачі нажахано витріщалися — вони бачили лише трьох жінок, що здатні були сягнути Істинного Джерела та направити Єдину Силу. І тільки Мін бачила все інше. Тільки Мін знала, що ці три жінки приречені на загибель. Усі — в один день.

— Амерлін не може прийняти всіх, — відповіла Фаолін, погано приховуючи роздратування. — Наступна громадська аудієнція відбудеться лише за десять днів. Розкажіть мені, що вам потрібно, — і я знайду для вас сестру, яка зможе допомогти.

Погляд Мін ковзнув до клунку в руках і завмер: їй не хотілося знову бачити те, що довелося ось щойно. *Усі три! Світло!* Який шанс, що три Айз Седай помруть в один день? Але вона знала це. Знала напевно.

— Я маю право поговорити з Престолом Амерлін. Віч-на-віч. — Це право рідко обстоювали — хто наважиться? — але воно справді існувало. — Кожна жінка має це право, — і я прошу про нього.

— Гадаєте, Престол Амерлін може зустрічатися з усіма, хто приходить до Білої Вежі, особисто? Упевнена, що вам може допомогти й інша Айз Седай. — Фаолін навмисно наголосила на останніх словах, аби збентежити Мін. — А тепер скажіть, яке у вас питання. І назвіть своє ім'я, щоб послушниця знала, як вас представити.

— Мене звати... Елміндреда. — Мін мимохіть скривилася. Вона завжди ненавиділа своє повне ім'я, але Амерлін — одна з небагатьох, хто взагалі його чув. Якщо, звісно, вона пам'ятала. — Я маю право говорити з Амерлін. І моє питання стосується лише її. Це моє право.

Посвячена звела брови.

— Елміндредо? — Її уста вигнулися у вдоволену усмішку. — І ви вимагаєте це право. Чудово. Я повідомлю Хранительці літописів, що ви хочете бачити Престол Амерлін особисто, Елміндредо.

Мін хотілося дати ляпаса посвяченій за те, як вона наголосила її ім'я, але натомість вичавила із себе «Дякую».

— Ще зарано мені дякувати. Без сумніву, минуть години, перш аніж Хранителька знайде час, аби відповісти, — і я впевнена, що вам скажуть поставити своє питання на наступній громадській аудієнції матінки. Наберіться терпіння, Елміндредо. — Фаолін натягнула посмішку, ледь не вишкір, — і розвернулася, щоб піти.

Зціпивши зуби, Мін стисла свій клунок і відійшла до стіни між двома арками, де вона сподівалася злитися зі світлим каменем. «Нікому не довіряй і не привертай уваги, поки не зустрінеш Амерлін», — так товкмачила їй Морейн. Це була єдина Айз Седай, якій вона довіряла. Переважно. У будь-якому разі це — хороша порада. Їй потрібно лише зустрітися з Амерлін, — і все завершиться. Вона знову змогла б одягти свої речі, побачитися з друзями і поїхати геть. Більше не було б потреби ховатися.

Мін з полегшенням побачила, що Айз Седай пішли. Три Айз Седай, що загинуть в один день. *Це неможливо*, повторювала вона. І все ж це трапиться. Що б вона зараз не сказала чи зробила, — нічого не зміниться: усі видіння, значення яких вона знала, справджувалися. Але вона мусить розповісти про це Амерлін. Можливо, це навіть важливіше за новини від Морейн, — хоч у це їй важко повірити.

У залі одна посвячена замінила іншу, і перед очима Мін з'явилися пливкі ґрати перед червонощоким обличчям дівчини, — немовби та була в клітці. Шеріам, наставниця послушниць, оглядала залу — побачивши її, Мін втупила свій погляд у підлогу; Шеріам знала її надто добре — обличчя рудоволосої Айз Седай здавалося побитим й вкритим синцями. Це було лише видиво, але Мін довелося прикусити собі губу, щоб не зойкнути. Шеріам, завжди спокійна, владна і впевнена, була такою ж непохитною, як сама Вежа. Здавалося, нічого не може зашкодити Шеріам. Але щось трапиться.

Айз Седай, вбрана у шаль Коричневої Аджі, — Мін її не знала, — відвела огрядну жінку в тонкотканій вовняній одежині червоного кольору до дверей. Жінка ступала легко, мов дівчинка; її обличчя сяяло, і вона ледь не сміялася від задоволення. Коричнева сестра також усміхалася, але її аура мерехтіла, як вогник свічки.

Смерть. Рани, полон і смерть. Мін все розуміла, наче прочитала в книзі.

Вона опустила очі. Не хотіла більше нічого бачити. *Хоч би вона згадала*, подумала Мін. Упродовж своєї тривалої подорожі з Імлистих гір

вона жодного разу не впадала у відчай, — навіть тоді, коли хтось двічі намагався вкрати її коня; але тепер це почуття поглинуло її. *Світло, хоч би вона згадала це кляте ім'я.*

— Майстрине Елміндредо?

Мін здригнулася. Чорнява послушниця, що опинилась перед нею, заведве досягла віку, коли могла покинути батьківський дім: їй було десь п'ятнадцять-шістнадцять, хоч вона докладала великих зусиль, аби зберігати гідність.

— Так, я... Це я.

— Мене звати Сагра. Якщо ви підете за мною, — у писклявому голосі Сагри з'явилася нотка здивування, — Престол Амерлін прийме вас у своєму кабінеті.

Мін полегшено зітхнула і нетерпляче рушила за дівчиною.

Її глибокий каптур все ще приховував обличчя, але це не заважало їй бачити видива. Їх ставало дедалі більше, і це лише посилювало її бажання якомога швидше зустрітися з Амерлін. Широкі коридори, якими вони прямували, були малолюдними; вони здіймалися вгору по спіралі, викладені кольоровою плиткою, а на стінах висіли гобелени та золоті світильники. Вежа могла вмістити значно більше людей, аніж тут перебувало тепер, — але навіть ті, кого вони зустрічали, були оточені образами, що віщували насильство та небезпеку.

Охоронці поспішали у справах, заведве глянувши на них. Вони скрадалися, немов вовки на полюванні; вони несли свої мечі, мовби запізнілу думку про смерть; але Мін ввижались їхні закривавлені обличчя та відкриті рани. Мечі й списи загрозливо витанцьовували над їхніми головами. Аури яскраво спалахували, мерехтіли на вістрі смерті. Вона бачила живих мерців, що крокували коридором, — і знала, що вони загинуть у той же день, що й Айз Седай, чи на день пізніше. І навіть слуги, чоловіки й жінки з Пломенем Тар Валона на грудях, що квапилися у справах, були помічені насильством. Айз Седай, що вигулькнула з бокового коридору, оточували ланцюги, завислі в повітрі, а іншу, що перетинала коридор просто перед Мін і її супутницею, закували в срібний нашийник. Мін перехопило подих; їй хотілося кричати.

— Вежа може схвилювати людину, яка ніколи раніше тут не була, — Сагра намагалася говорити так, наче Вежа стала для неї такою ж домівкою, як її рідне село, проте в неї погано виходило. — Але ви тут у безпеці. Престол Амерлін все залагодить.

При згадці про Амерлін вона ледь не вискнула.

— Світло, хай так і буде, — пробурмотіла Мін. Послушниця лагідно всміхнулася.

Коли вони дійшли до коридору, що вів до кабінету Амерлін, у Мін забуркотіло в животі; вона ледь не наступала на п'яти Сагри. Лише необхідність вдавати із себе незнайомку не дозволяла їй кинутися вперед.

Із відчинених дверей кабінету Амерлін вискочив юнак із золотаво-рудим волоссям, ледь не врізавшись у Мін та її супутницю. Високий і стрункий, у синьому каптані, густо помережаному золотом на рукавах і комірі, Ґавін з Дому Траканд, син королеви Андору Морґейз, з голови до п'ят виглядав як гордий молодий лорд. Розгніваний молодий лорд. Мін не мала часу відвернутися, тож його погляд занурився вглиб каптура — і втрапив просто на її обличчя.

Очі Ґавіна спершу розширилися від здивування, а за мить — звузилися до двох блакитних крижинок.

— Тож ти повернулася. Не знаєш, куди поділися моя сестра та Еґвейн?

— Вони не тут? — Мін огорнула паніка, і вона вмить про все забула. Перш ніж отямилась, вона схопила його за рукави і пильно глянула на нього, аж він відступив на крок. — Ґавіне, вони рушили до Вежі кілька місяців тому! Елейн, Еґвейн і Найнів. Разом з Верін Седай і... Ґавіне, я... я...

— Заспокойся, — сказав він і обережно відчепив її руки від свого каптана. — Світло! Я не хотів тебе так налякати. Вони безпечно доїхали. І не сказали ні слова про те, де були — і чому. Принаймні не мені. Схоже, на тебе можна не сподіватися?

Мін здавалося, що її обличчя лишилося незворушним, проте юнаку вистачило одного погляду, аби все зрозуміти.

— Гадаю, ні. Це місце таїть більше таємниць, аніж... Вони знову зникли. І Найнів теж. — Найнів була лише принагідним доповненням; вона товаришувала з Мін, але для нього нічого не значила. — І знову ні слова. Жодного пояснення! Вони нібито десь на фермі, покарані за втечу, — але я не можу дізнатися де. Амерлін не дала мені чіткої відповіді.

Мін пересмикнуло; на якусь мить юнакове обличчя вкрили патьоки висохлої крові, від чого воно стало схоже на моторошну маску. Це наче подвійний удар молота. Її друзі зникли — думка про їхню присутність у Вежі полегшувала її подорож, — і Ґавіна поранять у той же день, коли загинуть Айз Седай.

Попри всі видіння, що явилися їй, відколи вона увійшла до Вежі, попри страх — ніщо досі не зачіпало її саму. Лихо, що нависло над Вежею, може поширитися далеко за межі Тар Валона, — однак все, що стосувалося Вежі, не стосувалося її. Та Ґавіна вона знала, і він їй подобався; і його поранять сильніше, ніж свідчила про те кров на обличчі; глибше, ніж свідчили рани на тілі. Їй стало боляче від того, що коли катастрофа обвалиться на Вежу, постраждають не лише чужі їй Айз Седай, — жінки, до яких вона ніколи не відчувала симпатії, — але й її друзі. Вони теж були *частиною* Вежі.

Мін навіть зраділа, що Егвейн та інших тут не було. Зраділа, що не матиме шансу глянути на них і, можливо, побачити знаки смерті. Водночас їй хотілося подивитися на них, — аби впевнитися, що нічого лихого з ними не станеться; що вони житимуть. Де, заради Світла, вони поділися? Чому поїхали? Знаючи їх трьох, можна подумати, що коли Гавін не знає, де вони, то тільки тому, що вони не хочуть, аби він знав. Мабуть, так і є.

Раптом вона згадала, де перебуває, і заради чого сюди прийшла, — і що вони тут не самі. Сагра, схоже, забула, що вела Мін до Амерлін; забула про все на світі — лише дивилася телячими очима на молодого лорда, та він цього не помічав. Тепер вже можна було не вдавати із себе незнайомку у Вежі. Мін стояла біля дверей Амерлін, і ніщо вже не могло її спинити.

— Гавіне, я не знаю, де вони, але якщо вони відбувають покарання на фермі, то точно всі в поту й по коліна в багні; тож ти — останній, кого вони хотіли би бачити.

Правду кажучи, відсутність подруг занепокоїла Мін не менше, аніж Гавіна. Стільки всього вже сталося й відбувається досі — і надто багато пов'язано з ними і з нею. Але хтозна, — можливо, їх і справді відправили відбувати покарання.

— Ти не допоможеш їм, якщо розсердиш Амерлін.

— Я не знаю, чи вони справді на фермі. Чи хоча б живі. Навіщо ходити околяса й приховувати те, що вони просто виполюють бур'яни. Якщо щось трапиться з моєю сестрою... Чи з Егвейн... — Спохмурнівши, він втупився поглядом у кінчики своїх чобіт. — Я повинен піклуватися про Елейн. Але як я можу це робити, якщо навіть не знаю, де вона.

Мін зітхнула.

— Гадаєш, вона потребує опіки? Чи взагалі хтось із них?

Хоча якщо Амерлін відправила їх кудись, то, можливо, нагляд не завадив би. Амерлін, якщо їй це знадобиться, здатна відправити жінку в лігво ведмеда з однією лише підпаленою хворостинкою. І очікуватиме, що жінка повернеться зі шкурою ведмеда чи візьме його на повідець, як було наказано. Але якщо розповісти про це Гавіну, він лише ще більше заведеться і рознервується.

— Гавіне, вони присягали Вежі. І не подякують тобі за втручання.

— Я знаю, що Елейн не дитина, — терпляче промовив він. — Навіть коли вона впадає в крайнощі: то тікає, то грається в Айз Седай. Але вона — *моя* сестра і, окрім цього, дочка-спадкоємиця Андору. Вона стане королевою після нашої матері. Андор потребує її цілою і неушкодженою, — аби трон посіла вона, а не інший правонаступник.

Грається в Айз Седай? Либонь, він не усвідомлює справжнього обсягу таланту сестри. Дочок-спадкоємиць Андору відправляли на навчання до Вежі, відколи взагалі існує Андор, однак Елейн — перша, хто має достатньо таланту, щоб стати Айз Седай; могутньою Айз Седай. Ймовірно, він не знає, що і Егвейн достатньо сильна.

— То ти захищатимеш її, хоче вона того чи ні? — спитала Мін прямо, даючи йому зрозуміти, що він робить помилку. Однак Гавін не взяв це до уваги і ствердно кивнув.

— Це мій обов'язок від дня її народження. Я першим проллю свою кров за неї, — і першим віддам своє життя. Я запрягся щодо цього, коли ще заледве дотягувався до її коліски; Гарет Брін пояснив мені, що це означає. І зараз я не порушу присяги. Вона потрібна Андору більше, аніж я.

Його голос свідчив про спокій і впевненість, прийняття природного й правильного стану речей, — і від цього її тілом пробіглися сироти. Мін завжди сприймала його як хлопчика, що реготав і дражнивсь, — однак тепер він здався їй чужим. Вона подумала, що Творець уже втомився, коли справа дійшла до створення чоловіків; іноді вони і на людей бували не схожі.

— А Егвейн? Їй ти теж запрягся?

Його вираз не змінився, але він сторожко переступив з ноги на ногу.

— Я турбуюся і про Егвейн, звісно. І про Найнів. Все, що відбувається з подругами Елейн, може статися і з нею. Гадаю, вони досі разом, — тому що, коли вони були тут, я рідко бачив їх поодиноці.

— Моя матінка завжди намовляла брати в чоловіки невмілого брехуна, — і ти чудово підходиш. Хоча, здається, хтось мене уже випередив.

— Що буде, те буде, — тихо промовив юнак, — а щось ніколи не станеться. Галад зовсім розбитий через зникнення Егвейн.

Галад був його зведеним братом; їх обох відправили до Тар Валона навчатися на Охоронців. Ще одна андорська традиція. На думку Мін, Галадедрід Дамодред був з тих, хто вважає, що чинить правильно, аж поки не помилиться, — але Гавін не бачив у ньому нічого поганого. І він не відкрив своїх почуттів дівчині, якій Галад віддав своє серце.

Мін хотілося труснути його, змусити замислитись, — але зараз на це не було часу. Амерлін не могла зачекати, — і те, про що вона повинна була розповісти, теж зачекати не могло. Але тут ще стояла Сагра, — хоч і з засліпленими телячими очима.

— Гавіне, мене викликала Амерлін. Де я можу тебе знайти, коли ми закінчимо?

— Я буду на тренувальному майданчику. Можу заспокоїтись лише тоді, коли практикуюся з Гаммаром. — Гаммар був майстром меча і Охоронцем, що навчав бою на мечях. — Здебільшого я там — аж до заходу сонця.

— Добре. Я прийду, щойно матиму таку змогу. І пильнуй, що кажеш. Якщо ти розсердиш Амерлін, то це може зачепити Елейн та Егвейн.

— Цього я обіцяти не можу, — прямо мовив юнак. — Щось не так із цим світом. Громадянська війна в Кайрені. Те саме, чи навіть гірше — в Тарабоні та Арад Домані. Лжедракони. Проблеми та різноманітні чутки тільки ширяться. Я не кажу, що за цим стоїть Вежа, — але навіть тут не все до ладу. Принаймні не так, як усім здається. Зникнення Елейн та Егвейн — це далеко не все. Однак вони турбують мене найбільше. Я обов'язково з'ясую, де вони. І якщо вони поранені... Чи мертві...

Він спохмурнів, і на мить його обличчя знов оповила кривава маска. Над головою блиснув меч, а позаду майоріло знамено. На мечі з довгим руків'ям, — таким, як в Охоронців — на злегка вигнутому клинку виднілася гравійована чапля, — символ майстра меча. Важко було сказати, належав він Гавіну чи загрожував йому. На знамені майорів герб Гавіна — білий вепр, що нападав; щоправда, на зеленому тлі, а не на червоному тлі Андору. Меч і знамено були заплямовані кров'ю.

— Будь обережним, Гавіне. — Обережним у висловлюваннях і обережним у тому, що вона не могла пояснити навіть собі. — Ти повинен бути дуже обережним.

Юнак проникливо глянув на Мін, немов почувши глибший сенс у її словах.

— Я... спробую, — врешті промовив він. Гавін вичавив із себе усмішку, — майже таку ж, як вона пам'ятала, — однак зусилля були надто очевидні. — Гадаю, мені краще повернутися на тренувальний майданчик, якщо я не хочу відставати від Галада. Цього ранку я переміг у двох поєдинках з п'яти проти Гаммара, але Галад вистояв у трьох, — востаннє, коли він сподобився вийти на майданчик.

Несподівано Гавін широко всміхнувся, немовби вперше по-справжньому побачив Мін.

— Ти повинна частіше вдягати сукні. Тобі личить. Пам'ятай: я буду там до заходу сонця.

Колі Гавін рушив геть — майже так само загрозово граційно, як Охоронець, — Мін усвідомила, що розправляє сукню на стегнах, і враз припинила це. *Спопели Світло всіх чоловіків!*

Сагра видихнула, немов їй давно вже перехопило подих.

— Який же він красень, правда? — сказала вона замріяно. — Звісно, не такий, як Галад. І ви справді знаєте його.

Вона запитувала і не запитувала водночас. Мін зітхнула услід за дівчиною. Вона розтеребенить про побачене подругам у гуртожитку. Син королеви був звичним приводом для розмов, — особливо якщо він красень, та ще й має ореол героя оповідок менестреля. Дивна співрозмовниця лише збільшить

кількість цікавих здогадок. Однак вона цьому не зарадить. У всякому разі навряд чи це завдасть якоїсь шкоди зараз.

— Престол Амерлін, мабуть, дивується, чому ми не заходимо, — промовила Мін.

Сагра прийшла до тями, широко розплющила очі й голосно глтинула. Схопивши однією рукою рукав Мін, вона рвучко відчинила двері й потягла дівчину за собою. Щойно вони опинилися всередині, послухниця квапливо зробила реверанс і швидко випалила:

— Я привела її, Леане Седай. Пані Елміндреду. Престол Амерлін хоче бачити її?

У приймальні стояла висока жінка з мідним відтінком шкіри. На ній був широкий блакитний палантин Хранительки літописів, який свідчив про її походження з Блакитної Аджі. Вона вперла кулаки в боки, очікуючи, коли дівчина договорить, а тоді відпустила її, суворо додаючи:

— Довго ж ти йшла, дитино. А тепер повертайся до своїх обов'язків.

Сагра рвучко зробила ще один реверанс і вибігла так само стрімко, як і увійшла.

Мін стояла, втупивши очі в підлогу, а її каптур досі ховав обличчя. Викриття перед Сагрою вже було прикрою помилкою — та принаймні послухниця не знала її імені; однак Леане знала її краще від інших у Вежі, не враховуючи Амерлін. Мін була певна, що тепер вже все одно, — однак після того, що трапилося в коридорі, вона вирішила виконувати інструкції Морейн, поки не залишиться наодинці з Амерлін.

Цього разу обережність підвела її. Леане ступила два кроки, відкинула каптур дівчини — і простогнала, наче хтось ударив її у живіт. Мін підвела голову й зухвало глянула на жінку, вдаючи, що вона не намагалася прослизнути повз. Пряме темне волосся, трохи довше, ніж у Мін, спадало їй на плечі; на обличчі Хранительки здивування змішалось із невдоволенням.

— То ти Елміндредка? — бадьоро спитала Леане. Вона завжди була енергійною. — Мушу визнати, що в цій сукні ти більше на неї схожа, аніж у своєму звичному... наряді.

— Просто Мін, Леане Седай, — якщо ваша ласка.

Дівчині вдавалося залишатися спокійною, але очі її блищали. В голосі Хранительки бриніло забагато гумору. Якщо мати вирішила назвати її іменем казкової героїні, то чому це повинна бути дівчина, яка весь час тільки те і робить, що зітхає з приводу чоловіків, — хоча сама вона нікого не надихає на пісні про свої очі чи усмішку?

— Чудово, Мін. Я не запитуватиму тебе, де ти була або чому повернулася, ще й в сукні: очевидно, ти чекаєш на Амерлін. Принаймні я це зроблю не зараз.

Її погляд свідчив про те, що вона запитає пізніше — і отримає відповіді.
— Гадаю, матінка знає, хто така Елміндреда? Звісно. Я здогадалася, коли вона сказала відвести тебе прямо до неї, ще й саму. Лише Світло знає, чому вона тебе терпить.

Айз Седай замовкла, задумано насупившись.

— У чому справа, дівчинко? Ти хвора?

Мін вбралась у маску безтурботності.

— Ні. Ні, зі мною все добре. — На мить їй здалося, що Хранителька дивиться крізь невидиму маску власного обличчя, — обличчя, викривленого криком. — Тепер я можу увійти, Леане Седай?

Леане ще якусь мить вивчала її обличчя, а тоді кивнула в бік внутрішньої кімнати.

— Прошу.

Дівчина враз підкорилася — з такою готовністю, що потішила б і найсуворішу наглядачку.

Кабінетом Престолу Амерлін століттями користувались сильні, владні жінки, і згадки про них наповнювали всю кімнату: від високого, холодного зараз каміну із золотавого мармуру Кандору до твердих, як залізо, стін, облицьованих світлими дерев'яними панелями з дивними прожилками, вкритими різьбленням із дивовижними звірами та пишно опереними птахами. Ці панелі завезли з тасмнічних земель за Аїльською пустелею понад тисячу років тому, а камін був чи не вдвічі давнішим. Відполірований червоний камінь підлоги походив з Імлистих гір. Високі аркові вікна вели на балкон. Мінливий камінь, що виблискував на віконній рамі, мов перли, витягли із затонулого після Світотроці в Морі Штормів міста; ніхто не бачив нічого подібного.

Теперішня господиня кабінету Суан Санче була донькою рибалки з Тіру, тож меблі в кабінеті були хоч і простими, але вправно змайстрованими та ретельно відполірованими. Вона сиділа в масивному кріслі за великим простим столом, що міг би пасувати і звичайному фермерському дому. У кімнаті було ще одне крісло, — таке ж просте, як і стіл. Зазвичай воно стояло збоку, але тепер розташовувалось перед столом, на невеличкому тіренському килимку, прикрашеному простеньким блакитним, коричневим і золотим візерунком. Пів дюжини розгорнених книг спочивали на високих попітрах. Ось і все начиння. Над каміном висіла картина: невеличкий рибальський човен, — такий же, як був у її батька, — посеред очерету в Кігтях Дракона.

На перший погляд, окрім гладенького обличчя Айз Седай, Суан Санче виглядала так само звично, як і її меблі. Вона була дужою; радше статною, аніж вродливою; а її вбрання вирізнялось лише завдяки широкому палантину Престолу Амерлін, посмугованому кольорами усіх семи Адж. Немож-

ливо було визначити, скільки їй років, — як і всім Айз Седай; у темному волоссі жінки не сивіла жодна волосина. Утім, проникливі блакитні очі не терпіли дурниць, а грубість щелепи свідчила про те, що її власниця — наймолодша жінка з усіх, котрих коли-небудь обирали на Престол Амерлін, — була рішучою. Уже більше десяти років Суан Санче мала владу викликати до себе правителів та впливових мужів, — і вони приходили, навіть якщо ненавиділи Білу Вежу й остерігалися Айз Седай.

Коли Амерлін вийшла з-за столу, Мін відклала свій клунок і зробила незграбний реверанс, подумки лаючись стосовно того, що повинна його робити. Вона не хотіла виявити неповагу, ні, — таке бажання не могло виникнути ні в кого, хто стояв перед Суан Санче, — але її звичний уклін виглядав би по-дурному в сукні, а реверанс вона робити не вміла.

Вона присіла, розправила спідниці — і завмерла, немов розчепірена жаба. Суан Санче стояла перед нею велично, мов королева, — але на мить Мін здалося, що та лежить на підлозі гола. Окрім її наготи, було ще щось дивне, — однак видіння зникло ще до того, як Мін зрозуміла, що саме. Видиво здалося їй найвиразнішим з усіх, які вона коли-небудь бачила, — проте розтлумачити його вона геть не могла.

— Знову бачиш видива? — промовила Амерлін. — Що ж, це корисний для мене талант. Я користувалася ними всі ці місяці, поки ти десь пропадала. Але зараз не про це. Що зроблено, те зроблено. Колесо сплітає, як забажає. — Вона силувано посміхнулася. — Але якщо ти ще раз так вчиниш, я зроблю рукавички з твоєї шкіри. Встань, дівчино. Мені вистачає церемоній, до яких мене щомісяця силує Леане, — хоча будь-якій розумній жінці їх вистачило б на рік. Я не маю на це часу. Не зараз. Розповідай: що ти бачила?

Мін повільно випросталась. Повернутися до того, хто знав про її талант, було полегшенням, — навіть якщо це сама Престол Амерлін. Вона могла від неї цього не приховувати. Анітрохи.

— Ви були... Ви були зовсім без одягу. Я... Я не знаю, що це означає, матінко.

Суан зайшлася коротким безрадісним смішком.

— Мабуть, я заведу коханця. Але я не маю часу і на це. Немає часу підморгувати чоловікам, коли рятуєш човен.

— Можливо, — повільно сказала Мін. Може, й так, — але щось вона сумнівалася в цьому. — Я не знаю. Але, матінко, я бачила багато речей, тільки-но увійшла у Вежу. Станеться щось лихе. Щось жахливе.

Вона розповіла про Айз Седай у вестибюлі й описала все, що бачила; все, що це означало, коли вона була впевнена у тлумаченні. Мін приховала лиш зміст розмови з Гавіном, — принаймні більшу його частину. Застерігати його не гнівити Амерлін не мало би сенсу, якщо вона зробить це замість

нього. Решту вона описала детально. Подеколи її страх проникав у слова; що більше вона заглиблювалася в опис, то яскравіше ті картини поставали перед її очима; на останніх словах її голос уже тремтів.

Обличчя Амерлін залишалось незворушним упродовж усієї розповіді.

— То ти говорила з юним Ґавіном, — промовила вона, коли Мін закінчила. — Що ж, гадаю, я переконаю його тримати язика за зубами. Якщо я правильно пригадую Сагру, то їй не завадить деякий час попрацювати на фермі. Вона не зможе поширювати плітки, якщо сапатиме город.

— Не розумію, — сказала Мін. — Чому Ґавін повинен мовчати? Про що? Я нічого йому не сказала. І Саґрі?.. Матінко, можливо, я незрозуміло висловились. Айз Седай та Охоронці загинуть. Значить, йдеться про битву. І, якщо ви не відішлете частину Айз Седай та Охоронців кудись подалі — і служників теж; вони теж гинули та були поранені в моїх видіннях — якщо ви цього не зробите, битва спалахне тут! У Тар Валоні!

— Ти бачила її? — рішуче спитала Амерлін. — Битву? Тобі це відомо завдяки твоєму... твоєму таланту, — чи ти просто припускаєш?

— Що ж іще це може бути? Щонайменше чотири Айз Седай — мертвіші від мертвих. Матінко, я бачила дев'ятеро сестер, відколи приїхала сюди, — і чотири з них загинуть! І Охоронці... Що ж іще це може бути?

— Чимало всього, про що навіть думати не хочеться, — похмуро мовила Суан. — Коли? Скільки часу залишилося до всіх цих... подій?

Мін похитала головою.

— Не знаю. Більшість з цього відбудеться впродовж дня; можливо, двох; але статися це може завтра — або ж через рік. Чи через десять.

— Сподіватимемося, що через десять. Якщо це станеться завтра, я мало чим зможу зарадити.

Мін спохмурніла. Лише дві Айз Седай, не враховуючи Суан Санче, знали про її вміння та намагалися дослідити його: Морейн і Верін Матвін. Жодна з них не дізналася чогось більшого від неї самої, — хіба тільки те, що це ніяк не пов'язано із Силою. Можливо, саме тому лише Морейн, здавалося, прийняла факт, що, коли Мін знала значення своїх видінь, — вони справджувалися.

— Можливо, це білоплащники, матінко. Вони заповнили Аліндейр, коли я переходила міст.

Вона не вірила, що це справа рук Дітей Світла, — але й не хотіла висловлювати те, що припускала насправді. Припускала, але не знала; думки були моторошними. Проте Амерлін почала хитати головою ще до того, як дівчина закінчила говорити.

— Не сумніваюся: вони спробували б щось утнути, якби могли, — вдарити по Вежі було б для них неабиякою втіхою, — але Еймон Валда не діяв

би відкрито без наказу лорда капітана-командора; а Пейдрон Найол не вдарить, допоки не знайде слабіну. Він надто добре знає нашу силу, щоби чинити по-дурному. Уже тисячу років білоплащники такі. Срібна шука, що причаїлась в очереті — і винюхує запах крові Айз Седай. Але вони нічого не дочекалися — і не дочекаються, допоки я зможу цьому зарадити.

— Якщо Валда не вчинить по-своєму...

Суан перебила її.

— У нього немає й п'ятисот людей поблизу Тар Валона, дівчинко. Він відіслав решту кілька тижнів тому, аби наробити проблем десь-інде. Сяйливі Мури зупинили аїльців. І Артура Яструбине Крило — теж. Валда ніколи не прорветься до Тар Валона, хіба що місто буде розвалене зсередини. — Її голос навіть не здригнувся, і вона продовжила далі. — Ти прагнеш, аби я повірила, що увесь клопіт здіймуть білоплащники. Чому?

У її погляді не було ні крихти лагідності.

— Тому, що я хочу в це вірити, — пробурмотіла Мін. Вона облизнула уста й сказала те, чого не хотіла говорити. — Срібний нашійник, що я бачила на Айз Седай. Матінко, він мав такий вигляд... Як ті нашійники, що використовували... Шончанці... для контролю жінок, які могли направляти Силу.

Її голос завмер, коли Суан скривилася від огиди.

— Бридота, — просичала Амерлін. — До того ж багато хто не вірить і половині того, що чує про шончанців. Вже радше це білоплащники, аніж вони. Якщо шончанці знову десь причалять, я знатиму про це за лічені дні — завдяки голубу; та й шлях сюди з моря неблизький. Якщо вони таки знову висунуться, — я отримаю не одне попередження. Ні; здається мені, те, що ти бачила, значно гірше від шончанців. Боюся, це може бути лише Чорна Аджа. Небагато з нас знає про цих сестер, — але саме вони є найбільшою загрозою для Вежі.

Мін усвідомила, що так сильно стисла свою спідницю, аж в неї заболіли руки; у роті пересохло, немов у пустелі. Біла Вежа завжди холодно заперечувала існування тасмних Адж, що служать Мороку. Найпевніший спосіб розгнівати Айз Седай — згадати про них, нехай навіть побіжно. Мін аж залякла, коли почула, як буденно заговорила про Чорну Аджу Престол Амерлін.

Ніби не промовивши нічого незвичного, Амерлін продовжила:

— Однак ти подолала весь цей шлях не заради своїх видінь. Що каже Морейн? Я знаю, що все — від Арад Доману до Тарабону — занурилось, м'яко кажучи, у хаос. І це справді м'яко сказано; люди, що підтримують Відродженого Дракона, воюють проти тих, хто з ними не згоден; тож обидві країни зав'язли в громадянських війнах, — попри те, що обидві досі воюють одна проти одної за контроль над Елмотською рівниною.

Судячи з тону Суан, все це вона вважала деталями.

— Але я впродовж місяців нічого не чула про Ранда аль'Тора. Він — центр усього. Де він? Що Морейн змушує його робити? Сядь, дівчинко. Сядь.

Вона вказала рукою на крісло, що стояло перед столом. Мін хиткою ходою підійшла до крісла і практично впала в нього. *Чорна Аджа! О Світло!* Айз Седай мусять бути на боці Світла. Хоча вона й не довіряє їм, — вони завжди були на боці світла. Айз Седай, уся могутність Айз Седай — були за Світло; проти Тіні. Але тепер це змінилось. Вона заледве чула власні слова:

— Він на шляху до Тіра.

— Тір! Тоді він рушив по *Калландор*. Морейн хоче, аби він забрав Недоторканного з Твердині Тіра. Присягаюся, я підвішу й висушу її на сонці! Змушу її шкодувати, що вона не посласниці! Він поки не готовий до цього!

— Це не... — Мін прокашлялась, — це не через Морейн. Ранд сам покинув нас серед ночі. Інші поїхали за ним, а Морейн відправила мене розповісти це вам. Дотепер вони вже можуть бути в Тірі. Можливо, він уже заволодів *Калландором*.

— Щоб він згорів! — вибухнула Суан. — Дотепер він уже міг загинути! Краще б він ніколи не чув і слова з Пророцтв про Дракона. Якби я могла приховати їх від нього, — я так і зробила б.

— Але хіба він не повинен здійснити пророцтво? Не розумію.

Амерлін втомлено схилилася над своїм столом.

— Нібито хтось розуміє хоча б його частину! Не пророцтво робить його Відродженим Драконом; для втілення пророцтва потрібно лише визнати це, — і, якщо він пішов по *Калландор*, то повинен був це зробити. Пророцтво лише провіщає світу, хто він такий; готує його до прийдешнього; готує до прийдешнього світ. Якщо Морейн зможе контролювати його, вона проведе його до тих пророцтв, у яких ми впевнені, — коли він буде готовий до цього! А поки вистачить і того, що він робить. Сподіваємось. Наскільки я знаю, він уже справдив ті пророцтва, які ніхто з нас не розуміє. Світло надіслало їх нам у досталь.

— Тож ви таки хочете контролювати його. Він казав, що ви намагаєтесь використати його, — але зараз я вперше чую, що ви визнаєте це. — Мін відчула мороз всередині. Уже сердитіше вона додала: — Поки що у вас з Морейн не дуже це виходить.

Втома Суан, здавалося, сповзла з її плечей. Вона випросталася й спідлоба зиркнула на Мін.

— Краще сподівайся, що нам вдасться. Гадаєш, ми можемо просто відпустити його розгулювати світом? Свавільний і впертий, нетренований, непідготовлений, — можливо, уже й божевільний. Думаєш, Візерунок,

доля Ранда вбереже його сама собою, немов у якійсь казочці? Це не казка, а він — не якийсь там непереможний герой; і, якщо його нить буде вирвана з Візерунка, Колесо Часу промине цю втрату, а Творець не сотворить дива, аби врятувати нас. Якщо Морейн не зможе керувати його вітрилами, то дуже ймовірно, що він уб'є себе, — і що тоді буде з нами? Зі світом? В'язниця Морока розвалюється. Він знову дотягнеться до світу; це лише питання часу. Якщо Ранда аль'Тора тут не буде, щоб протистояти йому в Останній битві, якщо цей свавільний юний телепень дозволить себе вбити, — то світ приречений. Знову буде Війна Сили, тільки тепер — без Льюса Теріна та його Сотні Споборників. А тоді полум'я й морок — назавжди. — Вона затнулася, розглядаючи обличчя Мін. — То ось як дмуть вітри? Ти і Ранд. Не очікувала цього.

Мін енергійно захитала головою, а її щоки спалахнули.

— Звісно, ні! Я... Це через Останню битву. І Морок. Світло, та сама лише думка про звільнення Морока може пройняти холодом до кісток самого Охоронця. І Чорна Аджа...

— Не намагайся приховати це, — різко мовила Амерлін. — Гадаєш, я вперше бачу жінку, що боїться за життя чоловіка? Тож краще просто визнати правду.

Мін засовалась на кріслі. Погляд Суан уп'явся в неї, тямкий і нетерплячий.

— Гаразд, — врешті пробурмотіла вона, — я розповім усе: це буде корисно для всіх. Коли я вперше побачила Ранда, то біля нього з'явилося три обличчя; одне з них — моє. Я ніколи не бачила видінь з собою ні до того, ні опісля, — але знала, що це означає. Що я закохаюся в нього. Усі троє з нас.

— Троє. А інші дві? Хто вони?

Мін гірко всміхнулася.

— Обличчя були розмиті. Я не знаю, хто вони.

— Ніщо не свідчило про те, що він закохається навзаєм?

— Нічого! Він ніколи й не затримував погляду на мені. Думаю, він ставиться до мене як... як до сестри. Тож навряд ви зможете скористатися мною, як повідцем, — бо це не спрацює!

— І все ж ти кохаєш його.

— У мене немає вибору. — Мін силкувалася говорити не так приречено. — Я намагалася сприймати це як жарт, — але тепер мені не до сміху. Можете не вірити мені, — але коли я знаю, що означає видіння, воно справджується.

Амерлін постукала пальцем по своїх устах і замислено глянула на Мін.

Цей погляд збентежив дівчину. Вона не хотіла привертати до себе стільки уваги, — як і не хотіла аж стільки розповідати. Дещо вона замовчала, — адже Мін знала, що не варто давати Айз Седай важіль, навіть якщо ти не знаєш методу його використання. Айз Седай добре вміли знаходити такі методи.

— Матінко, я доставила повідомлення Морейн і розповіла усе, що знаю, про свої видіння. Тепер я можу перевдягтися у свій одяг і поїхати?

— Куди?

— До Тіра. — Після того, як вона поговорить з Ґавіном і переконається, що він не втне якоїсь дурниці. Вона хотіла насмілитися спитати, де Еґвейн та інші дві дівчини, — проте якщо Амерлін не розповіла це брату Елейн, то навряд чи скаже щось їй.

Суан Санче досі дивилася на неї, ніби щось зважуючи.

— Чи куди б Ранд не подався. Можливо, це по-дурному, — але я не перша жінка, що коїть дурниці через чоловіка.

— Перша, що коїть дурниці через Відродженого Дракона. Це небезпечно — бути поруч з Рандом аль'Тором тоді, коли світ з'ясує, хто він; що він таке. А якщо він уже заволодів *Калландором*, світ скоро про це дізнається. Половина захоче вбити його за всяку ціну, — так, наче це допоможе відвернути Останню битву чи уникнути звільнення Морока. Багато хороших людей загине серед тих, хто йому близький. Для тебе краще було б залишитися тут.

Амерлін говорила співчутливо, — але Мін не вірила їй. Вона не вірила, що Суан Санче здатна на співчуття.

— Я ризикну. Можливо, я зможу допомогти йому. Завдяки своїм видінням. А Вежа не таке й безпечне місце, допоки тут залишається хоч одна Червона сестра. Коли вони бачать чоловіка, що здатен направляти, то забувають і про Останню битву, і про Пророцтва про Дракона.

— Як і багато хто інший, — холодно втрутилася Суан. — Айз Седай складно відмовитися від застарілих уявлень, — як і будь-кому іншому.

Мін спантеличено глянула на жінку. Схоже, зараз Суан перейшла на сторону дівчини.

— Не секрет, що я товаришую з Еґвейн та Найнів. А також не секрет, що вони з того ж селища, що й Ранд. Такого зв'язку для Червоної Аджі буде достатньо. Коли Вежа дізнається, хто він, — мене схоплять того ж дня. Так само й Еґвейн та Найнів, — якщо ви десь їх не сховаєте.

— Тебе не повинні впізнати. Ти не зловиш риби, якщо вона бачитиме сіть. Доведеться на деякий час забути про каптан і бриджі. — Амерлін посміхнулася, мов кішка, що поглядає на мишу.

— Яку рибу ви очікуєте зловити, використовуючи мене як принаду? — спитала Мін слабким голосом. Здається, вона знала відповідь, — але відчайдушно сподівалася, що помиляється.

Її сподівання не витримали слів Амерлін:

— Чорну Аджу. Тринадцять Чорних сестер втекли, — але боюся, що хтось лишився. Я не знаю, кому довіряти; якийсь час не вірила нікому. Ти

не Друг Морока, — це я знаю; а твій унікальний талант може допомогти. Та й, зрештою, буде ще одна пара очей, якій можна довіряти.

— Ви це спланували, щойно я увійшла, — чи не так? Ось чому ви хочете, щоб Гавін і Сагра мовчали. — Злість наростала всередині Мін, мов пара в чайнику. Варто було Суан сказати «жаба», — і вона очікувала, що люди плигатимуть. Найгірше, що так зазвичай і ставалося. Але Мін не була ні жабою, ні маріонеткою, що скаче.

— Ви це і з Егвейн, Елейн та Найнів зробили? Відправили їх до Чорної Аджі? Я не здивуюся!

— Дбай про свої сіті, дитино, — й дозволь їм дбати про власні. Для тебе вони відпрацьовують покарання на фермі. Я зрозуміло висловилась?

Від рішучого погляду жінки Мін завертілась на кріслі. Легко було бунтувати проти Амерлін — поки вона не починала дивитися на тебе своїми пильними, холодними блакитними очима.

— Так, матінко. — Покірність її відповіді дратувала, але погляд Амерлін схилив її до цього. Вона зім'яла тонке мереживо своєї сукні. — Думаю, мені не зашкодить, якщо я носитиму це трохи довше.

Раптом Суан повеселішала; у Мін волосся стало дибки.

— Боюся, цього буде недостатньо. Мін у сукні — все ще Мін у сукні для тих, хто подивиться уважніше. Ти не можеш постійно носити плац з напнутим каптуром. Ні, ти повинна змінити все, що тільки можна змінити. Однак ти повинна залишатися Елміндредою. Зрештою, це твоє ім'я. — Мін наморщила носа. — Твоє волосся вже майже таке ж довге, як у Леане, тож його можна закрутити в кучері. Що ж до іншого... Я ніколи не користувалася рум'янами, пудрою і фарбами, — але Леане пам'ятає, що з ними робити.

Очі Мін округлилися ще від згадки про кучері.

— Ні, ні, — зойкнула вона.

— Ніхто не впізнає в тобі Мін у бриджах, коли Леане зробить з тебе ідеальну Елміндреду.

— Тільки не це!

— А причина твого перебування у Вежі — якась підхожа для легковажної молодиці, що виглядає і поводить себе зовсім не так, як Мін.

Амерлін замислено насупилась, не зважаючи на спроби Мін втрутитися.

— Добре. Я влаштую так, що підуть чутки про пані Елміндреду, що до такої міри заохотила двох залицяльників, що вирішила сховатися тут, доки не обере котрогось одного. Щороку досі знаходилося кілька панянок, які просять прихистку з подібних дурних приводів. — Її обличчя скам'яніло, а погляд загострився. — Якщо ти досі міркуєш про Тір, — подумай ще. Зваж, де від тебе буде більше користі для Ранда — тут чи там. Якщо Чорна Аджа

зруйнує Вежу, ба гірше — контролюватиме її, він втратить ту невелику допомогу, що я можу дати. Отже: ти жінка чи закохане дівчисько?

Упіймалась. Мін бачила це так само чітко, мов кайданки на нозі.

— Ви завжди так чините з людьми, матінко?

Посмішка Амерлін зараз була навіть морозніша.

— Зазвичай, дитино. Зазвичай.

Поправляючи свою шаль з червоними торочками, Елайда замислено втупилася у двері кабінету Амерлін, за якими зникли двоє дівчат. Послушниця майже одразу повернулася, поглянула в обличчя Елайди і затрусилася, як перелякана вівця. Елайда впізнала дівчину, хоч і не могла пригадати її імені. У неї були важливіші справи від навчання безталанних дітей.

— Твоє ім'я?

— Сагра, Елайдо Седай, — проскімлила дівчина бездиханно. Хоч Елайда і не працювала з послушницями, але вони добре знали її — та її репутацію.

Тепер Елайда пригадала дівчину. Мрійниця із посередніми здібностями, що ніколи не матиме справжньої влади. Навряд чи вона знала щось більше від того, що Елайда вже побачила й почула — чи пам'ятала більше від Гавінової усмішки, якщо вже на те пішло. Дурепа. Елайда зневажливо махнула рукою.

Дівчина зробила до такої міри глибокий реверанс, що її обличчя ледь не торкнулося підлоги, — а тоді кинулась навтьоки.

Вона не бачила, як та пішла. Червона сестра розвернулася, вже й забувши про послушницю. Коли вона промчала коридором, жодна риса на її гладенькому обличчі не викривилась, — однак подумки Елайда кипіла від люті. Вона не помічала ні служників, ні послушниць, ні посвячених, які збочували з її шляху, присідаючи в реверансах. Раз вона ледь не налетіла на Коричневу сестру, що увіткнулась носом у купу паперів. Огрядна жінка відстрибнула з пронизливим зойком, котрого Елайда навіть не почула.

Вона впізнала дівчину, що прийшла до Амерлін, — хоча та й була вбрана у сукню. Мін, яка провела так багато часу з Амерлін під час свого першого візиту до Вежі, — хоча ніхто не знав, з якої причини. Мін, яка була близькою подругою Елейн, Егвейн і Найнів. Елайда була впевнена, що Амерлін приховує справжнє місце перебування цієї трійці. Всі повідомлення про те, що вони відбувають покарання на фермі, через треті й четверті уста проходили від Суан Санче достатню відстань, щоб приховати викручені слова та уникнути відвертої брехні. Не кажучи вже про те, що навіть значні зусилля знайти цю ферму були марними.

— Спепели її Світло! — На якусь мить відверта лють спотворила її обличчя. Вона не знала, чи мала на увазі Суан Санче, чи дочку-спадкоємицю.

Обидві на це заслуговували. Тендітна посвячена, що почула її, подивилась на її обличчя — зблідла до кольору власної сукні та відійшла; Елайда ж крокувала, навіть не глянувши на неї.

Окрім усього іншого, її гнівило й те, що вона не може знайти Елейн. Елайді іноді являлось Пророкування — здатність передбачати майбутні події. Це траплялося нечасто, а видіння були розмиті, — однак з усіх Айз Седай, відколи померла Гітара Моросо двадцять років тому, лише вона одна мала таку здібність. Найперша річ, яку передбачила Елайда ще в ті часи, коли вона була посвяченою — і вже тоді була достатньо мудрою, аби приховати це — говорила про те, що королівська лінія Андору стане ключем до перемоги над Мороком в Останній битві. Вона налагодила зв'язок з Моргейз, щойно стало зрозуміло, що та посяде трон, і рік у рік терпляче збільшувала свій вплив. А тепер усі її зусилля, її жертва — та вона могла б стати навіть Амерлін, якби не сконцентрувала всю свою енергію на Андорі — були марними через те, що Елейн зникла.

Насилу вона перевела свої думки на те, що зараз було важливішим. Егвейн та Найнів походили з того ж селища, що й цей дивний юнак, Ранд аль'Тор. І Мін знала його дуже добре, — як би наполегливо не намагалася приховати цього факту. Але центром був Ранд аль'Тор.

Елайда бачила його лише раз, в Андорі: нібито пастуха з Межиріччя, хоча на вигляд він був точнісінько як айлець. Саме тоді їй явилось видіння. Він був *та'вереном*, — одним з тих рідкісних людей, котрих Колесо Часу не влітає у Візерунок, які, проте, самі змушують Візерунок сплітатися довкола них, принаймні на деякий час. Довкола нього тоді вирував хаос, боротьба за землі та чвари за Андор, — можливо, навіть за більшу частину світу. Проте цілісність Андору потрібно було зберегти за будь-яку ціну; те перше Пророкування переконало її в цьому.

Були ще ниті, — і їх було достатньо, щоб упіймати Суан у власну сіть. Якщо вірити чуткам, *та'верен* був не один, — їх було троє. Усі народилися в одному селищі, в цьому Емондовому Лузі, і були однолітками — цього вже вистачало, аби збурити купу розмов у Вежі. І під час подорожі Суан до Шайнару, приблизно рік тому, вона бачила їх; навіть розмовляла з ними. З Рандом аль'Тором. Перрином Айбарою. Метримом Коутоном. Кажали, що це просто випадковість. Невинний збіг обставин. Так говорили. Але вони не знали того, що знала Елайда.

Коли Елайда побачила молодого аль'Тора, саме Морейн крадькома вивела його. Це вона приєдналася до нього та інших двох *та'веренів* у Шайнарі. Морейн Дамодред, яка була найближчою подругою Суан Санче, коли вони були послушницями. Елайда могла побитися об заклад, що жодна жива душа у Вежі не пам'ятає ту їхню дружбу. Коли їх піднесли до Айз Се-

дай, наприкінці Аїльської війни, Суан і Морейн віддалилися одна від одної і здавалися практично незнайомками. Однак Елайда була посвяченою над цими двома послушницями, вона навчала їх і вичитувала за невиконання обов'язків, — тож вона все пам'ятала. Важко було повірити, що ця змова може тривати з тих давніх часів — аль'Тор лише народився тоді — однак це був єдиний зв'язок, що тримав їх разом. Для неї цього було достатньо.

Що б там не замислила Суан — її необхідно зупинити. Безлад і хаос наступали звідусіль. Морок, без сумніву, вирветься на свободу — від цієї думки Елайда затремтіла й щільніше загорнулася в шаль, — і Вежа повинна лишитися віддалік від мирської метушні, щоб протистояти цьому. Вежа має бути вільною, щоб смикати за ниточки й тримати нації вкупі, позбавити їх від проблем, які потягне за собою Ранд аль'Тор. Його потрібно зупинити, перш аніж він зруйнує Андор.

Вона нікому не розповідала того, що знала про аль'Тора. Елайда хотіла за можливості вирішити все це тихцем. Рада Вежі вже обговорювала необхідність стеження — і навіть маніпулювання цими *та'веренами*. Рада ніколи не погодилися б позбутися їх, а точніше, — одного з них, котрий мусив зникнути. Заради Вежі. Заради всього світу.

З її горла вирвався звук, схожий на гарчання. Суан завжди була свавільною, — навіть у часи послуху. Завжди вважала себе розумнішою від інших, як на бідну рибалчину доньку, — але як вона могла бути до такої міри дурною, аби вплутати у це Вежу без попередження Ради? Вона ж знала, що на них насувається. Якщо тільки...

Елайда різко зупинилась, втупившись у порожнечу перед собою. Невже цей аль'Тор здатен направляти? Чи хтось з *та'веренів*? Найімовірніше, що це — аль'Тор. Ні. Не може бути. Навіть Суан не вплуталася б у це. Вона б не змогла.

— Хоч хтось знає, на що здатна ця жінка, — пробурмотіла вона. — Вона ніколи не годилася на Престол Амерлін.

— Балакаєш із собою, Елайдо? Знаю, що Червоні не мають друзів поза своєю Аджею, — але впевнена, що тобі є з ким поговорити у вашому колі.

Елайда повернула голову і побачила Альвіарін. Айз Седай з лебединою шиєю дивилась на неї нестерпно холодними очима, — що відрізняло Білих сестер. Червона й Біла Аджі ніколи не товаришували; споконвіку вони відстоювали протилежні інтереси у Раді Вежі. Білі стояли поруч із Блакитними, з яких походила Суан. Але Білі завжди пишалися своєю безпристрасною логікою.

— Прогуляємось, — сказала Елайда. Альвіарін завагалася, перш аніж підійшла до неї.

Спочатку Біла сестра зневажливо вигнула брову на слова Елайди про Суан, однак наприкінці промови вона вже зосереджено насупилась.

— У тебе немає доказів чогось... неприйняттого, — сказала вона, коли Елайда врешті замовкла.

— Поки що, — рішуче промовила Елайда. Вона дозволила собі напружену усмішку, коли Альвіарін кивнула. Це було початком. Потрібно зупинити Суан за будь-яку ціну, перш аніж вона знищить Вежу.

Добре схований у заростях високого груболиста на північному березі річки Тарен, Дейн Борнголд відкинув назад свій білий плащ зі сліпучим золотим сонцем на грудях і підніс до ока далекоглядну трубу, обтягнену грубою шкірою. Хмаринка дрібних кусючок клубочилась біля його обличчя, але він не зважав на них. На іншому боці річки, в селищі Таренський Перевіз виднілися дебелі кам'яні будинки на високих фундаментах, які захищали від повеней щовесни. Мешканці визирали з вікон чи тупцювали на ганках, щоб роздивитися, як їдуть тридцять вершників у білих плащах, у блискучих обладунках і кольчугах. Делегація селян перемовлялася з кіннотою. Наскільки Борнголд бачив, вони слухали Джарета Баяра, що було добрим знаком.

У голові Борнголда лунав голос батька. *Нехай вони подумують, що в них є шанс, — і якісь дурні спробують скористатися ним. Скоїться вбивство, і тоді ще якийсь дурень спробує помститися; відтак кров пролетіть ще. Спочатку вклади страх Світла в їхні голови; дай їм зрозуміти, що ніхто не постраждає, якщо вони чинитимуть, як їм скажуть, — і у тебе не буде жодних проблем.*

Він стиснув щелепи від думки про вже померлого батька. Борнголд планував помститися, — і то скоро. Він був упевнений, що лише Баяр знає, чому він кинувся виконувати цей наказ, який стосувався всіма забутого закутка на маргінесах Андору, — і що Баяр триматиме язик за зубами. Баяр був відданий його батькові, мов гончак, — і він переніс усю цю відданість на Дейна. Тож Борнголд без вагань призначив Баяра своїм заступником, коли Еймон Валда віддав йому командування.

Баяр розвернув коня і рушив назад, на пором. У ту ж мить вони відпливли від берега, і поромник почав переміщувати баржу за допомогою важкого канату, перекинутого через стрімкі води. Баяр подивився на чоловіків на канаті; вони нервово поглядали на нього, важко ступаючи по баржі та підбігаючи вперед, щоб знову взятися за мотузку. Це добре.

— Лорде Борнголд?

Борнголд опустил трубу і повернув голову. Чоловік із суворим обличчям, що з'явився з-за його плеча, стояв непорушно і дивився просто себе з-під конічного шолома. Навіть після важкої подорожі з Тар Валона — Борнголд

напосідав кожної милі — його обладунки сяяли так само сліпуче, як і сніжно-білий плащ із золотим сонячним диском в ореолі проміння.

— Так, чадо Айвоне?

— Мене прислав сотник Фарран, мілорде. Це бляхарі. Ордейт говорив з трьома з них, мілорде, — і тепер цих трьох не можуть знайти.

— Кров і попіл! — Борнголд розвернувся на своїх каблуках і рушив у гущавину дерев. Айвон ішов назирці.

Непомітні з боку ріки, вершники у білих плащах заповнили простір між груболистом та соснами, невимушено тримаючи свої списи та поклавши луки на передню частину сідла. Коні нетерпляче тупцяли й вимахували хвостами. Вершники чекали більш стійко; вже не вперше вони перетинали річку в дивній місцині, і цього разу ніхто не намагатиметься їх зупинити.

А позаду, на розлогій галявині, розмістився караван туатга'анів, Мандрівного народу. Бляхарів. Майже сотня фургонів із впряженими кіньми, — немов невеличкі квадратні будиночки на колесах, — створювала таке поєднання червоного, зеленого та жовтого кольорів й усіх можливих їхніх відтінків, що могло потішити лише око бляхаря. Щоправда, на тлі вбрання самого народу фургони виглядали нудно. Люди сиділи на землі групками, спостерігаючи за вершниками з дивною спокійною тривогою; якась мати лагідно заспокоювала малюка, що тоненько скиглив. Неподалік горою лежали мертві мастифи, над якими вже дзижчали мухи. Бляхарі не ворухнулися б, аби захиститися, а їхні собаки були здебільшого для окраси, — але Борнголд не бажав це перевіряти.

На його думку, шести людей було б достатньо, щоб їх охороняти. Хоч обличчя в них були суворими, але вони здавалися розгубленими. Ніхто не помічав сьомого вершника, що притулився біля фургонів, — кістлявого маленького чоловічка з великим носом, у темно-сірому каптані, що здавався завеликим для нього, попри витонченість крою. Фарран, бородатий здоровань, спритний при всій своїй висоті й міці, дивився на всіх сімох одночасно. Сотник приклав руку в латній рукавичці до серця на знак привітання, але усі перемовини залишив Борнголду.

— На кілька слів, майстре Ордейте, — тихо мовив Борнголд. Кістлявий чолов'яга схилив голову, дивлячись на Борнголда деякий час, а тоді зліз з коня. Фаррен загарчав, однак Борнголд спокійно продовжив. — Трьох бляхарів не можуть знайти, майстре Ордейте. Можливо, ви втілили те, що пропонували спочатку?

Перше, що сказав Ордейт, коли побачив бляхарів, було: «Вбийте їх. Від них ніякої користі». Борнголд вбив немало людей, — однак він ніколи не робив цього з такою недбалістю, з якою говорив цей маленький чоловічок.

Ордейт потер пальцем бік свого великого носа.

— Тепер навіщо мені вбивати їх? Після того, як ви накинулись на мене лише за пропозицію.

Його лугардський акцент сьогодні вчувався сильніше; Ордейт навіть не помічав цього, і це турбувало Борнголда.

— Виходить, ви дозволили їм утекти?

— Що ж, я справді відвів кількох убік, аби дізнатися, що вони знають. Не зашкодивши їм, як ви розумієте.

— І що вони знали? Що, заради Світла, бляхарі могли знати корисного для нас?

— Цього не з'ясуєш, поки не спитаєш, — сказав Ордейт. — Я нікому сильно не нашкодив, — і звелів їм повертатися до фургонів. Хто ж знав, що в них достатньо сміливості втекти, коли довкола стільки ваших людей?

Борнголд усвідомив, що скрегоче зубами. Йому наказали обрати найкращий час, аби зустрітися з цим диваком і отримати від нього подальші інструкції. Борнголду все це не подобалося, — проте на всіх наказах стояла печатка і підпис Пейдрона Найола, лорда капітана-командора Дітей Світла.

Надто багато було замовчано, зокрема й статус Ордейта. Цей маленький чоловічок був тут, аби давати рекомендації Борнголду, а Борнголд мав співпрацювати з Ордейтом. Було не зовсім зрозуміло, чи підкорявся Ордейт його командуванню; а ще йому не подобався виразний натяк на те, що він мусить дослухатися до нього. Навіть причина, з якої стільки Дітей були відправлені у цю заводь, була неясною. Щоб викоренити Друзів Морока, звісно, і поширити Світло; це було зрозуміло без слів. Однак майже половина легіону розташовувалася на Андорській землі без дозволу — орден сильно ризикував, якби про це дізналася королева у Кеймліні. І цей ризик зовсім не врівноважували ті кілька роз'яснень, що їх отримав Борнголд.

Він знову повернувся до Ордейта. Борнголд не міг зрозуміти, як лорд капітан-командор міг довіряти цьому чоловікові — з його хитрим вишкіром, похмурих настроєм і бундючними поглядами, через які він ніколи не розумів, що той насправді має на думці. І це якщо не зважати на його акцент, що виявлявся посеред речення. Крім того, до такої міри зловісних і похмурих Дітей, як ті п'ятдесят, що супроводжували Ордейта, Борнголд ще ніколи не бачив. Ордейт, мабуть, сам їх обрав завдяки кислим пикам, — а це вже багато про що свідчило в тому, що стосувалося цього чоловіка. Навіть його ім'я старою мовою означало «полин». Втім, Борнголд мав власні причини бути там, де він був. Він співпрацюватиме з цим чоловіком, якщо вже довелось. Але лише стільки, скільки потрібно.

— Майстре Ордейте, — мовив він обережним спокійним голосом, — цей паром — єдиний шлях до Межиріччя, — чи звідти сюди.

Це було не зовсім правдою. На тій мапі, що в нього була, не було іншого шляху через Тарен, окрім цього, — а у верхніх землях Манетерендрелле, що межували з регіоном на півдні, не було броду. На схід простягалися болота й трясовини. Втім, мав бути шлях на заході, через Імлисті гори, — хоча його мапа закінчувалася на їхньому кордоні. Це буде щонайменше складний перехід; багато хто з його людей, можливо, загине, — тож він не збирався давати Ордейту шанс дізнатися про цей шлях.

— Коли надійде час облишити це місце, якщо я знайду андорських солдатів, що тримають цей берег, то ви поїдете першим на переправу. Вам буде цікаво відчувати на собі усі труднощі переправи через річку такої ширини, правда?

— Це ваше перше командування, правда? — У голосі Ордейта причаїлося глузування. — На мапі ці землі позначені як володіння Андору, — але Кеймлін не відправляв збирачів податків так далеко на захід уже впродовж багатьох століть. Навіть якщо ці троє заговорять, — хто повірить бляхарям? Якщо ви вважаєте, що небезпека значна, — згадайте, чиї печатки на ваших наказах.

Фарран подивився на Борнголда і потягнувся рукою до меча. Борнголд злегка похитав головою, і Фарран опустив руку.

— Я планую переправитися через річку, майстре Ордейте. Я зроблю це, щойно почую, що Гарет Брін та гвардійці королеви будуть тут до заходу сонця.

— Звісно, — сказав Ордейт, раптово злагіднівши. — Тут можна здобути стільки ж слави, як і в Тар Валоні, — запевняю вас. — Його глибокі темні очі уважно вдивлялися кудись удалину. — Хоч і в Тар Валоні є дещо, що мене цікавить.

Борнголд похитав головою. *І я маю співпрацювати з ним.*

Джарет Баяр порівнявся з Фарраном і зістрибнув із сідла. Заввишки із сотника, Баяр мав довгасте обличчя з темними, глибоко посадженими очима. Здавалося, мовби кожна унція жиру з нього була випалена.

— Селище безпечне, мілорде. Люселлін стежить, аби ніхто не вислизнув. Вони ледь не наклали в штани, коли я згадав про Друзів Морока. Кажуть, у них таких немає. Однак народ північніше від них називають кодлом Морока.

— Північніше? — жваво мовив Борнголд. — Побачимо. Переправ три сотні через річку, Баяре. Фарран перший. Решта — слідом, коли переправлять бляхарів. І переконайся, що ніхто з них не втече, зрозумів?

— Ми прочешемо Межірччя, — втрутився Ордейт. Його вузьке обличчя перекривилося; на вустах проступили бульбашки слини. — Ми випатраємо

їх, здеремо шкуру і випалимо їхні душі! Обіцяю! Тепер він від мене не втече! Нізащо!

Борнголд кивнув Баяру та Фаррану, аби ті приступили до виконання наказу. *Божевільний*, подумав він. *Лорд капітан-командор повісив на мене божевільного. Але принаймні я розшукаю Перрина з Межиріччя. Чого б це не коштувало. Я поміщуся за свого батька!*

З оточеної колонами тераси на вершині пагорба висока леді Сурот дивилася на широку скособочену чашу Канторінської гавані. Виголені скроні підкреслювали широкий гребінь чорного волосся, що спадало їй на спину. Жінка невимушено склала руки на гладенькій кам'яній балюстраді, білосніжній, як її щойно пошита сукня із сотнями складок. Вона мимоволі тарабанила слабкий ритм пальцями з довгими нігтями; великий і вказівний на кожній руці були полаковані синім.

З Аритського океану долинав легкий бриз, що містив у своїй прохолоді щось більше від простого солоного присмаку. Дві молоді жінки колінкували біля стіни позаду високої леді; у руках вони тримали віяла з білим пір'ям на випадок, якщо бриз вщухне. Ще дві жінки й четверо молодих чоловіків доповнювали лінію скоцюрблених фігур, готових прислужитись. Усі були босі та вбрані у прозорі мантії, аби вдовольнити естетичні почуття високої леді чіткими лініями своїх тіл та граційністю рухів. Зараз Сурот зовсім не помічала своїх служників, мовби це були просто меблі.

Її погляд торкався шістьох Сторожів Смерті на кожному кінці колонади, що стояли нерухомо, немов скульптури, тримаючи списи з чорними китицями та чорні лаковані щити. Вони символізували її тріумф та її небезпеку. Сторожі Смерті служили тільки імператриці та її обраним представникам; вони з однаковою запальністю сіяли смерть — чи приймали її. Є такий вислів: «На висотах стежки вимощені кинджалами».

Нігті Сурот стукали по кам'яній балюстраді. До якої ж міри тонким було лезо бритви, яким вона йшла.

Кораблі Ата'ан Мієр, Морського народу, заповнили внутрішню частину гавані за дамбою; навіть найбільші з них здавалися надто вузькими для такого простору. Обрізаний такелаж дозволяв реям та гікам нахилитися під неймовірними кутами. Їхні палуби стояли порожнем: екіпажі тримали на березі під охороною, як і всіх на цих островах, хто вмів плавати у відкритому морі. Десятки великих, з широкими пласкими носами кораблів шончанців перебували у зовнішній частині гавані — заякорилися на вході. Один такий, з ребристими вітрилами, гнаний вітром, супроводжував зграйку малих рибацьких човнів назад до острівного порту. Якби ці човники розсипалися врізнобіч, то, можливо, деяким і вдалося б урятуватися, — але на кораблях

шончанців були *дамани*, і самої лише демонстрації їхньої сили вистачало, аби подібні думки припишкли. Обвуглений розламаний скелет судна Морського народу досі лежав на мілині біля входу у гавань.

Сурот не знала, як довго їй вдасться тримати в таємниці від решти Морського народу — і клятих мешканців материка — те, що вона заволоділа цими островами. *Достатньо довго*, промовила вона до себе. *Скільки буде потрібно.*

Вона сотворила ледь не диво, згуртувавши більшість сил шончанців після розгрому, до якого призвів високий лорд Турак. Усі, окрім купки кораблів, що втекли з Фалме, тепер перебували під її контролем, і ніхто не ставив під сумнів її право на командування *халіне*, провісниками. Якщо це диво справдиться, — ніхто з материка не запідозрить, що вони тут. Чекають на відвоювання земель, які імператриця наказала повернути; чекають на *корінне*, повернення. Її люди вже прочесали шлях. Тоді не доведеться рушати до Двору Дев'яти Місяців та просити вибачення в імператриці за провал, що відбувся навіть не з її вини.

Думка про вимолювання пробачення в імператриці проймала її дрозжем. Це завжди було принизливо і часто навіть боляче, — але найбільше її трусало від того, що наприкінці їй можуть відмовити в смерті і змусити жити так, ніби нічого не сталося, коли всі навколо, зокрема високородні, знатимуть про її ганьбу. Привабливий молодий служник вистрибнув до неї, тримаючи світло-зелений балахон, вишитий пташками з яскравим оперенням. Вона просунула руки в одєжину, ігноруючи його, ніби то була просто грудка бруду біля її оксамитових капців.

Аби не повертатися з вибаченнями, вона мусить повернути те, що було втрачено тисячу років тому. Однак для цього спершу слід розібратися з чоловіком, який, згідно зі свідченнями її материкових розвідників, проголосив себе Відродженим Драконом. *Якщо я не зможу підступитися до нього, то невдоволення імператриці буде найменшою моєю турботою.*

Плавно розвернувшись, вона увійшла в довгу кімнату з терасою, де стіна з боку моря була всіяна безліччю дверей та високих вікон, що ловили бриз. Світлі дерев'яні панелі стін, гладенькі та блискучі, мов сатин, тішили око Сурот, але все умеблювання, що належало колишньому власнику цих покоїв, правителю Канторіна з Ата'ан Мієр, вона замінила кількома високими ширмами, розмальованими пташками й квітами. Дві з них вирізнялися. На одній була зображена величезна, завбільшки з поні плямиста кішка Сен Т'джор, а на іншій — чорний гірський орел, гребінь якого настовбурчився, ніби світла корона, а крила зі сніжними кінчиками випрямилася на всі свої сім футів. Такі ширми вважалися поганим смаком, — однак Сурот любила тварин. Вони були присвячені двом її улюбленим, яких разом зі своїм зві-

ринцем вона не могла перевезти через Аритський океан. Сурот не любила, коли їй перешкождали.

Троє жінок очікували там, де вона їх і залишила: двоє на колінах, а одна — простягнена на голій полірованій підлозі з візерунками зі світлого й темного дерева. Жінки, що стояли навколішках, були вбрані в сині сукні *сул'дам*; на їхніх грудях та стегнах пістрявіли пришиті червоні стяжки зі срібними роздвоєними блискавицями. У однієї з цих жінок, Алвін, було гостре обличчя, блакитні очі з незгасним вогником в них, а лівий бік її голови був виголений. Решта волосся спадала на плече вільною русою косою.

Побачивши Алвін, Сурот підтисла уста. Ще жодну *сул'дам* не підносили до *со'джин* — спадкових вищих слуг високородних, як і до оповісників високородних. Однак в цьому випадку на те були причини: Алвін знала надто багато. Сурот зосередила увагу на жінці, вбраній в просту темно-сіру сукню, що лежала долілиць. Широкий нашійник зі срібного металу оповив шию жінки; блискучий повідець з'єднував його з металевим браслетом на зап'ястку іншої *сул'дам*, Тайси. За допомогою повідця та нашійника, *ай'дам*, Тайса могла контролювати жінку в сірому вбранні. Це було необхідно. Та жінка була *дамані*, — тобто вона вміла направляти, а тому була надто небезпечною, аби розгулювати на волі. Пам'ять шончанців про армії Ночі досі була свіжою, хоч минула вже тисяча років після їхньої загибелі.

Сурот насторожено зиркнула на обох *сул'дам*. Вона більше не довіряла жодній з них, — але зараз у неї не було вибору. Ніхто інший не може контролювати *дамані*, а без *дамані*... Таке неможливо помислити. Сила шончанців, уся сила Кришталевого трону трималася на контрольованих *дамані*. Насправді Сурот не задовольняло дуже багато речей, але у неї не було вибору. Наприклад, Алвін, що дивиться так, наче була *со'джин* усе своє життя. Ні. Навіть так, наче вона була високородною, — а колінкує лише за власним вибором.

— Пуру. — Перш ніж потрапити в руки шончанців та стати *дамані*, Аїз Седай, яких вони ненавиділи, мала інше ім'я, — але Сурот не знала його, і, власне, їй було начхати. Жінка в сірому вбранні напружилася, але не звела голову; її муштрували особливо суворо. — Я запитаю знову, Пуру. Як Біла Вежа контролює цього чоловіка, що проголосив себе Відродженням Драконом?

Дамані злегка повернула голову й з острахом глянула на Тайсу. Якщо її відповідь не вдовольнить Сурот, *сул'дам* може завдати їй болю, не поворухнувши її пальцем, — за допомогою *ай'дам*.

— Вежа не намагалася б контролювати Лжедракона, висока леді, — сказала Пура, хапаючи повітря. — Вони зловили б його і вгамували.

Тайса запитально подивилася на високу леді з обуренням в очах. Пура ухилилася від відповіді й, можливо, поставила під сумнів слова однієї

з високородних. Сурот злегка похитала головою, ледь помітно, — вона не хотіла чекати, поки *дамани* відновиться після покарання, і Тайса ствердно кивнула.

— Ще раз, Пура: що ти знаєш про те, як Айз Седай... — Сурот скривила рота через осквернення себе цим іменем; Алвін фиркнула від огиди, — ...допомагають цьому чоловіку. Застерігаю тебе. Наші солдати билися з жінками з Вежі, — у Фалме, з жінками, що здатні направляти Силу, — тож не намагайся заперечувати це.

— Пура... Пура не знає, висока леді. — В голосі *дамани* було запевнення і водночас невпевненість; жінка кинула ще один переляканий погляд на Тайсу. Очевидно, вона відчайдушно хотіла, аби їй вірили. — Можливо... Можливо, Амерлін, чи Рада Вежі... Ні. Вони не стали б. Пура не знає, висока леді.

— Чоловік може направляти, — відрізала Сурот. Жінка на підлозі застогнала. Вона вже чула ці слова від Сурот раніше. Коли Сурот промовила це, її шлунок скрутився у вузол, хоч обличчя залишалось незворушним. Події у Фалме лиш частково були справою рук жінок, що направляли; *дамани* відчували це, а *сул'дам*, що носили браслети, завжди знали, що відчуває їхня *дамани*. Це означає, що винуватцем був чоловік. А ще — те, що він неймовірно могутній. Настільки могутній, що Сурот раз чи двічі спадала нудотна думка: а може, він і справді Відроджений Дракон. *Це не може бути він*, рішуче переконувала вона себе. У всякому разі це не змінювало її планів.

— Біла Вежа нізащо не дозволила б такому чоловіку спокійно розгулювати. Як вони його контролюють?

Дамани лежала долілиць мовчки, її плечі трусилися від схлипувань.

— Відповідай високій леді! — різко сказала Тайса. Вона не поворухнулась, але Пура зойкнула, здригнувшись так, наче її вдарили по стегнах. Удар ішов від *ай'дам*.

— Пура не знає. — *Дамани* простягнула тремтливу руку, наче хотіла торкнутися ноги Сурот. — Будь ласка. Пура навчилась підкорятися. Пура говорить лише правду. Прошу, не карайте Пуру.

Сурот м'яко ступила крок назад, не дозволяючи собі виявляти роздратування. Їй довелося відступити через *дамани*. До неї майже торкнулася та, що вмів направляти. Їй захотілося прийняти ванну, — так, наче до неї і справді торкнулися.

Темні очі Тайси викотилися з орбіт від обурення через нахабство *дамани*; її щоки побуряковіли від сорому, — адже це сталося, коли браслет був на її руці. Здавалося, вона розривається між вибором: кинутися долілиць біля *дамани* та просити пробачення, — чи покарати жінку негайно ж. Алвін підтисла вуста й презирливо подивилася на неї; кожна риса її обличчя ніби казала, що подібне не повинно відбуватися, коли браслет на ній.

Сурот ледь-ледь підвела палець, злегка ворухнувши ним. Цей рух кожна *со'джин* знала з дитинства — «геть». Алвін не зовсім зрозуміла, кого він стосувався, однак спробувала прикрити свій промах, накинувшись на Тайсу.

— Забери це... створіння подалі від високої леді Сурот. І, коли покараєш її, піди до Сурели й скажи їй, що контролюєш свою енергію так, наче ніколи раніше не вдягала браслет. Скажи, що ти...

Сурот заглушила голос Алвін у своїй голові. Нічого такого вона не наказувала, — хіба що покинути кімнату; але сварки між *сул'дам* її не цікавили. Шкода, що вона так і не дізналася, чи Пура щось приховує. Її люди стверджують, що жінки з Білої Вежі не можуть брехати. Пура не здатна була сказати й найдрібнішу брехню, наприклад, що білий шарф — чорний; однак це не давало гарантій. Хтось, може, і повірив би сльозам *дамані*, її запевненням у невмінні брехати, що б *сул'дам* не робила, — та не вона, не та, хто очолить повернення. Пура, можливо, ще має запас волі; можливо, вона достатньо розумна для того, аби скористатися фактом, що нездатна брехати. Жодна жінка, на яку одягли нашійник на материку, не була цілковито покірною та правдивою, — на відміну від *дамані* шончанців. Жодна з них не змогла повністю прийняти те, ким вона стала, — якщо порівнювати їх з *дамані* шончанців. Хтозна, які таємниці можуть приховувати ті, хто називають себе Айз Седай.

Вже не вперше Сурот шкодувала, що не було іншої Айз Седай, затриманої на мисі Томан. Опитавши двох, було би більше шансів викрити брехню чи ухиляння. Але бажання було марним. Інша вже, мабуть, мертва, — викинута в море, чи у Дворі Дев'яти Місяців. Деякі з кораблів, які не змогла втримати Сурот, можливо, вже долають шлях назад через океан, і на одному з них може бути така жінка.

Вона й сама відправила корабель з ретельними звітами, разом із капітаном та командою, що буди нащадками родин, які служили їй ще відтоді, відколи Льютер Пейндраґ приблизно тисячу років тому проголосив себе імператором. Відтоді минуло приблизно пів року. Це сталося одразу після того, як вона укріпила свій контроль над провісниками. Відправляти корабель було авантюрою: імператриця могла надіслати когось на місце Сурот. Проте не відправляти корабель було б іще більшим ризиком: в такому разі врятувати її могла лише цілковита й розгромна перемога. І це не точно. Так імператриця дізналася про Фалме, про поразку Турака, — і про намір Сурот продовжувати. Але що вона про все це подумає, — і що робитиме з цими новинами? Це тривожило її сильніше, аніж якась *дамані*, — ким би та доти не була.

І все ж імператриця знала не все. Найгірше не можна було довірити жодному посланцю, хай яким би він здавався лояльним. Такі новини мають

дійти безпосередньо з уст Сурот до вух імператриці, і Сурот було боляче тримати це в таємниці. Цю таємницю знали лише четверо, — і двоє з них ніколи її не розкажуть; не з власної волі. *Всього-на-всього три смерті сховали б її ще глибше.*

Сурот не помітила б, що пробурмотіла це вголос, поки Алвін не промовила:

— І все ж цих трьох висока леді потребує живими.

Жінка говорила з покірною догідливістю, що виражалася у її поставі, навіть у хитрості опущених очей, які все одно вловлювали кожен рух Сурот. Її голос також звучав догідливо.

— Хто знає, висока леді, що імператриця — хай живе вічно! — може зробити, якщо дізнається про спробу приховати від неї такі відомості?

Замість відповіді Сурот ще раз зробила пальцем незначний порух. Алвін знову завагалась — цього разу це було просте небажання йти; ич, як носа задерла! — а тоді низько вклонилася і зникла з очей Сурот.

Сурот насилу заспокоїлась. *Сул'дам* та інші двоє були проблемою, яку вона не могла вирішити негайно, — проте високородна завжди повинна була зберігати спокій. Ті, що не вмели терпіти, закінчували у Вежі круків.

На терасі слуги, приготувавшись до її появи, стояли навколішках, з опущеними головами. Солдати вартували, щоби простежити за тим, що її ніхто не потурбує. Сурот зайняла своє місце перед балюстрадою, цього разу скеровуючи погляд у морську широчінь, в напрямку материка, що лежав за сотні миль на схід.

Стати тією, хто успішно очолить провісників, хто розпочне повернення, — це може принести велику славу. Можливо, її навіть приймуть до імператорської родини, — хоча ця честь приносила також і труднощі. Якщо ж іще схопити цього Дракона, — байдуже, фальшивий він чи справжній, — і контролювати його неймовірну силу...

Однак якщо, точніше — коли я схоплю його, — то чи віддам імператриці? Ось в чім питання.

Її довгі нігті знову застукотіли по широкій кам'яній балюстраді.

